

SJÓMANNASAMBAND ÍSLANDS

Sætúni 1 · 105 Reykjavík · Sími 561 0769 · Símbref 561 0774

Nefndasvið Alþingis
b.t. atvinnuveganefndar

Alþingi
Erindi nr. Þ 143/1764
komudagur 5.5.2014

Reykjavík 5. maí 2014.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um veiðigjöld, nr. 74/2012, með síðari breytingum (veiðigjöld 2014/2015, afkomustuðlar), 568. mál.

Sjómannasambandi Íslands barst að morgni föstudagsins 2. maí 2014 beiðni um umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 74/2012, um veiðigjöld með síðari breytingum. Frestur til að skila umsögn var upphaflega veittur til miðnættis sunnudagsins 4. maí, en síðan framlengdur til miðnættis þann 5. maí. Sjómannasamband Íslands mótmælir því virðingarleysi Alþingis við umsagnaraðila sem í svo stuttum umsagnarfresti felst. Ekki verður umsagnaraðilum kennt um þó málið hafi komið allt of seint fram á Alþingi og því furðulegt að atvinnuveganefnd leyfi sér að senda málið til umsagnar nánast án þess að gefa umsagnaraðilum færi á að gefa umsögn. Sennilega hefði verið betra að sleppa því að senda málið til umsagnar hagsmunaaðila enda eru skilaboð nefndarinnar til þeirra með þessum stutta fresti þau að umsagnir þeirra skipti engu máli fyrir Alþingi.

Varðandi frumvarpið sjálft er í almennum athugasemdum við lagafrumvarpið, kafla 3.1. lýst hvernig upphæð veiðigjaldanna er ákvörðuð, en þar kemur fram að heildarfjárhæð veiðigjaldanna, þ.e. samtala almenns og sérstaks veiðigjalds, sé fundin með því að taka 35% af hagnaði (EBT) veiðanna og 20% af hagnaði í fiskvinnslu samkvæmt skýrslu Hagstofu Íslands, Hagur veiða og vinnslu 2012. Gagnrýnt hefur verið að upphæð veiðigjaldanna er ákvörðuð út frá tveggja ára gömlum upplýsingum og getur Sjómannasamband Íslands tekið undir þá gagnrýni. Afkoma veiða og vinnslu getur breyst verulega á tveimur árum og því afar brýnt að byggja ákvarðanir um „hófleg“ veiðigjöld á upplýsingum sem eru nær í tíma. Ástæða þess að stuðst er við hagnað bæði veiða og vinnslu við ákvörðun veiðigjalda á útgerðina er gallað verðmyndunarkerfi á afla upp úr skipi. Á þetta hefur Sjómannasamband Íslands ítrekað bent og óskað eftir því að Alþingi taki á verðmyndunarkerfinu þannig að eðlileg verðmyndun verði á afla upp úr skipi óháð því hvort kaupandi aflans er vinnsla í eigu útgerðarinnar eða óskyldur aðili. Nánar verður komið inn á verðmyndunarkerfið síðar í umsögninni.

Í kafla 3.2 í almennum athugasemdum með frumvarpinu er því lýst með hvaða hætti horfið er frá því að styðjast við þorskígildisstuðla eða sérstaka þorskígildisstuðla við álagningu á veiðigjaldinu. Í stað þessara stuðla er reiknuð framlegð eða afkoma hvernar fisktegundar fundin og upphæð þeirra veiðigjalda, sem pólitísk ákvörðuð hefur verið tekin um hver skuli vera, skipt á einstakar tegundir í samræmi við afkomustuðla hvernar fisktegundar. Aðferðafræðinni við þessa útreikninga er ágætlega lýst í kafla 3.2 í almennum athugasemdum með frumvarpinu. Sjómannasamband Íslands er þeirrar skoðunar að það sé til verulegra bóta, óháð afstöðu til upphæðar veiðigjaldanna, að styðjast við afkomustuðla fyrir hverja fisktegund við mat á veiðigjöldum fyrir einstaka fisktegundir. Sjómannasamband Íslands styður því þessa aðferðafræði eða hugsunina að baki henni. Hins vegar er nauðsynlegt að verð hvernar fisktegundar upp úr skipi sé „rétt“ ef eitthvað á að vera að marka reiknaða framlegð fyrir

viðkomandi fisktegund. Eins og bent var á hér að framan er verðmyndunarkerfið á fiski upp úr skipi verulega gallað svo ekki sé fastar að orði kveðið og er nauðsynlegt að á því verði tekið samhliða því að stuðst er við afkomustuðla fyrir hverja fisktegund. Eins og fulltrúum þjóðarinnar á Alþingi ætti að vera vel kunnugt um er stór hluti af útgerðinni í eigu fiskvinnslunnar og er því stærstur hluti aflans seldur milli skyldra aðila. Fiskur sem seldur er til vinnslu í eigu útgerðar skipsins sem selur aflann er á mun lægra verði en gengur og gerist í frjálsum viðskiptum með fisk milli óskyldra aðila. Upplýsingar um þetta geta þingmenn aflað sér í opinberum gögnum. Með lágu fiskverði eru ekki aðeins sjómenn hlunnfarnir í launum heldur einnig hafnir landsins vegna aflagjalda og ekki síður ríkissjóður ef styðjast á við þessa aðferðarfræði og afkomu útgerðarinnar við ákvörðun veiðigjalda. Eins og staðan er í dag er hagnaður fluttur frá útgerð til vinnslunnar vegna gallaðs verðmyndunarkerfis. Við álagningu veiðigjaldanna eru stjórnvöld að reyna að taka tillit til þessa, sbr. þá aðferð að taka 20% af hagnaði fiskvinnslunnar inn í veiðigjöldin sem lögð eru á útgerðina. Ef verð einstakra fisktegunda er ekki eðlilegt eins og viðgengst hér á landi verða framlegðarútreikningar fyrir einstaka fisktegundir markleysa. Eins getur það valdið skekkju gagnvart þeim sem selja aflann á eðlilegu verði ef verið er að reikna hagnað frá vinnslunni inn í afkomutölur útgerðarinnar til að geta lagt „eðlileg“ veiðigjöld á útgerðina. Því er mikilvægt að afkomutölur útgerðarinnar sýni í reynd afkomu útgerðarinnar og því verður Alþingi að taka á verðmyndunarkerfinu í heild þannig að aðilar geti ekki í krafti eignarhalds ákveðið einhliða hvað greitt er fyrir fiskinn.

Í 5. kafla í almennum athugasemdum við frumvarpið er farið yfir við hverja var haft samráð við undirbúning frumvarpsins. Í þeim kafla er fullyrt að við undirbúning frumvarpsins hafi verið haft samráð við helstu hagsmunaaðila í sjávarútvegi. Hingað til hefur Sjómannasamband Íslands talist í þeim hópi samtaka sem flokkuð hafa verið sem helstu hagsmunasamtök í sjávarútvegi. Ekkert samráð var haft við Sjómannasamband Íslands við undirbúning þessa frumvarps.

Varðandi 2. grein frumvarpsins um 250.000 kr. gjaldfrelsi á sérstöku veiðigjaldi í stað þeirrar aðferðar sem nú er notuð getur Sjómannasamband Íslands ekki tekið afstöðu til breytingarinnar, enda enginn tími vegna stutts umsagnarfrests til að meta það mál.

Í 5. grein eru tíunduð veiðigjöld sem lögð eru á hvert kg einstakra fisktegunda, sundurliðað annars vegar vegna almenns gjalds og hins vegar vegna sérstaks gjalds, miðað við óslægðan fisk. Er þetta í samræmi við útreikning á framlegð einstakra fisktegunda eins og skilmerkilega er lýst í almennum athugasemdum með frumvarpinu. Eins og áður í þessari umsögn hefur verið bent á er niðurstaðan um framlegð eða afkomu einstakra fisktegunda gölluð þar sem verðmyndunarkerfið er verulega gallað. Byrja þarf á því að laga verðmyndunarkerfið þannig að verð hveirrar fisktegundar upp úr skipi sé eðlilegt og í samræmi við markaðsforsendur og eðlilega viðskiptahætti áður en framlegðarútreikningum er beitt á einstakar fisktegundir. Ef verðmyndunarkerfið er ekki lagfært þannig að verð einstakra fisktegunda sé eðlilegt markaðsverð verður þessi útreikningur markleysa eins og áður hefur verið bent á í þessari umsögn.

f.h. Sjómannasambands Íslands,

 Hólmgeir Jónsson